

การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ
ชุมชนอย่างยั่งยืน ในการขับเคลื่อนตำบลจัดการสุขภาพ
แบบบูรณาการของจังหวัดพิษณุโลก*

Development of Model for Promotion Sustainable
Community Participation in the Implementation of
Integrated Health Management
Sub-district of Phitsanulok Province

พชรดนัย วัชรธนพัฒน์ธาดา

Pacharadanai Watcharatanapattada

คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

Faculty of Public Administration, Phitsanulok University,

Phitsanulok, Thailand

Corresponding Author. Email: nine9dd@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินงาน ปัญหา และความคาดหวัง 2) พัฒนารูปแบบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืนในการขับเคลื่อนตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการจังหวัดพิษณุโลก และ 3) ประเมินและถ่ายทอดรูปแบบสู่ชุมชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็น คณะกรรมการตำบลจัดการสุขภาพ จำนวน 7 คน และผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุข แกนนำสุขภาพ ครอบครัว และประชาชนในพื้นที่ตำบลวัดโบสถ์ อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 319 คน โดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงาน ปัญหา และความคาดหวังในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืนในการขับเคลื่อนตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการจังหวัดพิษณุโลก สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติที่ เอฟ และทดสอบรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟ

* Received November 4, 2018; Revised November 20, 2018; Accepted January 20, 2019

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานและคาดหวังต่อการมีส่วนร่วมในตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล มีความคิดเห็นและความคาดหวังที่แตกต่างกัน และการพัฒนารูปแบบ มี 4 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาทีมงานและส่งเสริมการมีส่วนร่วม 2) การสร้างความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม 3) การสร้างความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ และ 4) การสร้างความยั่งยืนด้านสังคม

คำสำคัญ: การส่งเสริม; การมีส่วนร่วมของชุมชน; การจัดการสุขภาพแบบบูรณาการ

Abstract

This research aims to 1) study the operating state, problem and expectations 2) develop the model of promoting sustainable community participation in the implementation of Integrated health management sub-district of Phitsanulok province and 3) assessment and propagate the model to communities. The samples used in this study were health management sub-district committees 7 people and community leaders, health volunteers, family health leaders and populations in Watbot sub-district, Watbot district, Phitsanulok province area by using purposive sampling 319 people. The research collected data by interview and questionnaire for study the operating state problem and expectations in promoting sustainable community participation in the implementation of integrated health management sub-district of Phitsanulok province. The statistics used in this study are the frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test and Scheffe feature.

The results found that the samples had opinions on the operating state and expected participation in the integrated health management sub-district. Overall, at a high level. The samples were classified by personal factors there are different opinions and expectations. The development of model consists of 4 parts 1) teamwork and participation development and promoting 2) environmental sustainability 3) economic sustainability and 4) social sustainability.

Keywords: Promotion; Community Participation; Integrated Health Management

บทนำ

การขับเคลื่อนระบบการจัดการภาวะสุขภาพของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ และเกิดผลสำเร็จที่ตื้นนั้น ควรมีการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงพยาบาลประจำอำเภอและจังหวัด โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ศูนย์สุขภาพชุมชน ร่วมกับหน่วยงานส่วนท้องถิ่น และภาคประชาชน โดยมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนภายใต้แผนหลักของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ซึ่งการบริหารจัดการกระบวนการเพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งนั้นจะครอบคลุมการสร้างเสริมสุขภาพใน 4 มิติ ได้แก่ ร่างกาย จิตใจ สังคม และปัญญา ซึ่งเป็นการบูรณาการอยู่ในการพัฒนามนุษย์และสังคมทั้งหมด (Prawet, 2006) การพัฒนาระบบให้บริการสุขภาพแก่ประชาชนให้มีความครอบคลุมและทั่วถึงเป็นจุดเน้นที่รัฐบาลได้ให้ความสำคัญ และได้กำหนดนโยบายเพื่อการยกระดับคุณภาพบริการด้านสาธารณสุข และสุขภาพของประชาชน มีการวางรากฐานให้ระบบหลักประกันสุขภาพครอบคลุมประชากรในทุกภาคส่วนอย่างมีคุณภาพโดยไม่มี ความเหลื่อมล้ำของคุณภาพบริการในแต่ละระบบมีการบูรณาการข้อมูลระหว่างทุกระบบหลักประกันสุขภาพ รวมทั้งการสร้างกลไกการจัดการสุขภาพในระดับเขตแทนการกระจุกตัวอยู่ที่ส่วนกลาง (National Health Security Office, 2016) ทั้งนี้การดำเนินงานในการวางระบบจัดการสุขภาพของประชาชน ควรมุ่งเน้นให้ชุมชนและหน่วยงานสาธารณสุขเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เกิดความร่วมมือแบบพึ่งพากัน รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมบนฐานของปัญญา ที่ทำให้ประชาชนในชุมชนเห็นปัญหาเอง และจะจัดการอย่างไร ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความรู้ เข้าใจ และตระหนักในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านการดูแลสุขภาพของตนเอง ระบบสุขภาพของประชาชนและโดยประชาชนก็จะเกิดขึ้นจริง (Poldech, 2017) และเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนให้ประเทศชาติเกิดการพัฒนายิ่งๆ ขึ้นไป

ตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการ เป็นการพัฒนาตำบลที่มีกระบวนการสร้างสุขภาพที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบทบาทภาคประชาชนท้องถิ่นและทุกภาคส่วนในท้องถิ่น ให้ร่วมกันค้นหาหรือกำหนดปัญหาสุขภาพ กำหนดอนาคต และดำเนินกิจกรรมพัฒนาด้านสุขภาพและมาตรการทางสังคม รวมทั้งสามารถคิดค้นและสร้างนวัตกรรมต่างๆ ได้ด้วยตนเอง ด้วยความตั้งใจ เต็มใจ มีจิตสาธารณะ โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมและเรียนรู้ร่วมกัน มีการส่งเสริมให้เกิดการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้เพื่อการพึ่งตนเองในการรักษาสิ่งแวดล้อม การลดปัจจัยเสี่ยงจากอุบัติเหตุ และการดูแลป้องกันโรคไม่ติดต่อเรื้อรังในประชาชนทุกกลุ่มวัย และโดยเฉพาะผู้สูงอายุ ตามบริบทของพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพดีและยั่งยืน ชุมชนอำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก พื้นที่การวิจัย ได้ประสบปัญหาบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขมีจำนวนไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้ป่วยที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ด้วยโรคเฉียบพลัน โรคเรื้อรัง และความพิการที่เกิดจากอุบัติเหตุ ที่ต้องอาศัยการดูแลแบบเข้าถึงและต่อเนื่อง ซึ่งผู้ป่วยบางรายไร้ญาติพี่น้องดูแล รวมทั้งผลจากงานเยี่ยมบ้านโรงพยาบาลวัดโบสถ์ พบว่า ยังดำเนินการเยี่ยมไม่ครอบคลุม ยังไม่มีการจัดเก็บข้อมูลผู้ป่วยรวมทั้งขาดการประสานส่งต่อข้อมูลการดูแลให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ทำให้ผู้ป่วยกลุ่มนี้ขาดการดูแลและติดตามการรักษาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ผู้ป่วยบางรายเสียชีวิตก่อนเยี่ยม และผลจากการทบทวน

ผลการดำเนินงานตำบลจัดการสุขภาพของชุมชนวัดโบสถ์ ในปี 2559 ที่ผ่านมามีจุดที่ควรพัฒนาเพื่อเพิ่มเติมประสิทธิภาพ คือ ควรมีการสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนกับโรงพยาบาล และหน่วยงานสาธารณสุขในชุมชน ให้มีการประสานอย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาาร่วมกันเกี่ยวกับจำนวนบุคลากร/อาสาสมัครผู้ดูแลผู้ป่วย และเครื่องมือทางการแพทย์ไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้ป่วยที่ต้องดูแลรักษาอาการป่วยที่บ้าน และบุคลากรในหน่วยงานภาครัฐในชุมชนมีความคิดเห็นว่า ยังขาดการรับรู้ข่าวสารและเข้ามามีส่วนร่วมน้อย ในการดำเนินงานตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการ (Watbot Hospital, 2016)

การวางแผนและดำเนินการเพื่อพัฒนาตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำใช้แก้ไขปัญหา ดังกล่าวในข้างต้น โดยควรกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อให้ประชาชนสามารถแสดงบทบาทในการดูแลสุขภาพของตนเอง ครอบครัว ชุมชน สภาพแวดล้อมและสังคมโดยรวมได้อย่างยั่งยืน ด้วยความตั้งใจเต็มใจ มีจิตสำนึกที่ดีและมีศรัทธาในการพัฒนา และมีการแต่งตั้งทีมสุขภาพตำบลซึ่งมีนายกเทศมนตรีเป็นประธาน กำนันเป็นรองประธาน ปลัดอำเภอประจำตำบล เกษตร พัฒนาการ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน พระสงฆ์ และภาคีเครือข่ายในชุมชนเป็นคณะทำงาน เพื่อทำการสำรวจพฤติกรรมสุขภาพของประชาชนโดยอาสาสมัครสาธารณสุขในพื้นที่ เพื่อนำปัญหาต่างๆ มาทำการวิเคราะห์ และหาแนวทางร่วมกันในภาคีทุกภาคส่วน และการนำองค์ความรู้ สภาพบริบท และศักยภาพของชุมชนมาเป็นแนวทางในการสร้างแผนการดำเนินงานการจัดการสุขภาพของตำบลโดยทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม ก็จะสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้คลี่คลายลงได้ รวมทั้งการขับเคลื่อนตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการก็จะเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (Kunyarut, 2017)

จากความสำคัญและปัญหาดังที่กล่าวมาแล้วในข้างต้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าการดำเนินงานวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืนในการขับเคลื่อนตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการของจังหวัดพิษณุโลก ครั้งนี้ จะช่วยทำให้เกิดประสิทธิภาพที่ดีในการดำเนินงานเพื่อยกระดับมาตรฐานของระบบการให้บริการสุขภาพจากโรงพยาบาลเชื่อมโยงสู่ชุมชนท้องถิ่น อันจะส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี นำมาสู่การพัฒนาประเทศให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานและปัญหาของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการขับเคลื่อนตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการของจังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการดำเนินงานในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืน ในการขับเคลื่อนตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการของจังหวัดพิษณุโลก
3. เพื่อประเมินและถ่ายทอดรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืน ในการขับเคลื่อนตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการของจังหวัดพิษณุโลก สู่การนำไปใช้ประโยชน์แก่ชุมชนท้องถิ่น

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี โดยใช้การศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้มีส่วนได้และเสียในการบริหารจัดการสุขภาพแบบบูรณาการ เพื่อให้ทราบถึงรูปแบบการดำเนินงาน บริบท และปัญหาที่เกิดขึ้น ณ ปัจจุบัน แล้วใช้ข้อมูลที่สรุปได้มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีความเกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินงานบริหารจัดการสุขภาพแบบบูรณาการ เพื่อรับทราบความคาดหวังและความต้องการของ ภาคประชาชน ในขั้นการพัฒนาารูปแบบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืน ในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการสุขภาพแบบบูรณาการของจังหวัดพิษณุโลก รวมทั้งทำการถ่ายทอดรูปแบบฯ สู่การนำไปใช้ประโยชน์ในชุมชนท้องถิ่น โดยมีวิธีการดังนี้

1. การศึกษาในเชิงเอกสารศึกษา ทำการศึกษาและทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการดำเนินงานบริหารจัดการสุขภาพแบบบูรณาการ การมีส่วนร่วมของชุมชน และการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อการบูรณาการองค์ความรู้จากแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ มาใช้ในการสร้างกรอบการดำเนินงานวิจัย และสร้างเครื่องมือที่ใช้ศึกษาและรวบรวมข้อมูล

2. การศึกษาในภาคสนามเพื่อทราบถึงสภาพการดำเนินงาน ปัญหา และความคาดหวังที่ประชาชนมีต่อรูปแบบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืนในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการสุขภาพแบบบูรณาการจังหวัดพิษณุโลก โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 สัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานและปัญหาของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการสุขภาพแบบบูรณาการของจังหวัดพิษณุโลก กับคณะกรรมการ และผู้ที่มีบทบาทความรับผิดชอบการบริหารจัดการสุขภาพแบบบูรณาการ ได้แก่ หัวหน้าศูนย์ส่งเสริมสุขภาพชุมชน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น แกนนำอาสาสมัครสาธารณสุข และประชาชน ในพื้นที่ตำบลวัดโบสถ์ อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก โดยทำการสุ่มเลือกแบบเจาะจงจากผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารจัดการแผน นโยบาย และเป็นแกนนำในการพัฒนาการบริหารจัดการสุขภาพแบบบูรณาการ

2.2 ใช้แบบสอบถามศึกษาและรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นด้วยแบบสอบถามกับผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุข แกนนำสุขภาพครอบครัว และประชาชนในพื้นที่ตำบลวัดโบสถ์ อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นพื้นที่ๆ มีการดำเนินงานบริหารจัดการสุขภาพแบบบูรณาการอย่างต่อเนื่อง โดยทำการสุ่มเลือกแบบเจาะจงจากผู้ที่มีความรู้หรือได้รับทราบข้อมูลข่าวสารการพัฒนาการบริหารจัดการสุขภาพแบบบูรณาการ จำนวนทั้งสิ้น 319 คน เพื่อให้ทราบถึงสภาพการมีส่วนร่วม ความคาดหวัง และความคิดเห็นต่อรูปแบบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืนในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการสุขภาพแบบบูรณาการของจังหวัดพิษณุโลก

3. การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืน ในการขับเคลื่อนตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการของจังหวัดพิษณุโลก โดยใช้ข้อมูลที่ศึกษารวบรวม และสังเคราะห์ได้จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติที่เก็บได้จากภาคสนาม มาใช้พัฒนารูปแบบฯ ภายใต้กรอบแนวคิดของการมีส่วนร่วมและการพัฒนาที่ยั่งยืน

4. การประเมินและถ่ายทอดรูปแบบการดำเนินงานในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืน ในการขับเคลื่อนตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการของจังหวัดพิษณุโลก ผู้การนำไปใช้ประโยชน์ กับคณะกรรมการตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการ และจัดประชุมเพื่อทำการถ่ายทอดรูปแบบฯ ให้แก่องค์กรการบริหารส่วนท้องถิ่น และศูนย์สุขภาพตำบล ใน 2 พื้นที่ ได้แก่ ตำบลวัดโบสถ์ อำเภอวัดโบสถ์ และตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานและปัญหาของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการขับเคลื่อนตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการของจังหวัดพิษณุโลก

การดำเนินงานตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการได้มีแนวปฏิบัติ โดยให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการรวบรวมปัญหาด้านสุขภาพที่เกิดขึ้น มาทำการวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาร่วมกัน มีการแบ่งปันทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่นเพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนา และในการดำเนินงานตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการในปัจจุบันไม่ได้ใช้งบประมาณที่สนับสนุนมาจากทางโรงพยาบาล แต่ใช้งบประมาณจาก 2 กองทุน ได้แก่ กองทุนหลักประกันสุขภาพ ของเทศบาลตำบลวัดโบสถ์ และกองทุนหลักประกันสุขภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดโบสถ์ และมีงบประมาณสนับสนุนค่าใช้จ่าย 7 กลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งมีการสร้าง Hub board โดยการประสานความร่วมมือระหว่างโรงพยาบาลวัดโบสถ์ กับสำนักงานสาธารณสุขอำเภอวัดโบสถ์ เพื่อบริหารงานสุขภาพทั้งอำเภอ รวมทั้งการเป็นต้นแบบและเป็นแม่ข่ายหลักให้กับพื้นที่ต่างๆ ในการขับเคลื่อนงานด้านสุขภาพ พร้อมทั้งการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน การระดมสมอง และการพัฒนาทักษะความรู้แก่แกนนำสุขภาพ เป็นต้น ในส่วนของขั้นตอนการดำเนินงานตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการของชุมชนวัดโบสถ์ จะมีการนำปัญหาสุขภาพที่รวบรวมได้จากพื้นที่ชุมชน เสนอต่อเทศบาลเพื่อการจัดทำแผนและโครงการจัดการสุขภาพที่มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหา

สภาพปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานและการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรสาธารณสุขในการพัฒนาตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการของจังหวัดพิษณุโลก มีดังนี้

1. ปัญหาสุขภาพของคนในชุมชนที่พบ ได้แก่ ความเสี่ยงในการใช้สารเคมีทางการเกษตรของเกษตรกร ปัญหาโรคเรื้อรัง ปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุ และผู้ป่วยติดบ้าน/ติดเตียง ปัญหาการเกิดอุบัติเหตุทางถนน และปัญหาขยะ

2. ปัญหาการขาดระบบฐานข้อมูลที่มีประสิทธิภาพที่สามารถเข้าถึงและแบ่งปันข้อมูลสถานการณ์สุขภาพ โดยในปัจจุบันระบบสารสนเทศที่ใช้อยู่ไม่สามารถดูข้อมูลในส่วนเขตความรับผิดชอบที่มีปัญหาด้านการแบ่งเขตการปกครอง เช่น ในกรณีของรพ.สต.น้ำคบ ที่ดูแลรับผิดชอบทั้งในเขตเทศบาล และในพื้นที่ อบต. ท่างาม แต่ประสบปัญหาข้อมูลไม่เชื่อมโยงกัน

3. ปัญหาจากกระแสข่าวที่ได้รับต่อๆ กันมาว่า การเบิกจ่ายงบประมาณการจัดทำโครงการตามแผนพัฒนาสุขภาพที่ชุมชนมีการเสนอของบประมาณจากภาครัฐ มีความยุ่งยาก และมีกฎระเบียบในการเบิกจ่ายที่ไม่ชัดเจน แต่ในเรื่องจำนวนงบประมาณที่ได้รับจัดสรร แก่นำ อสม. มีความคิดเห็นว่า มีความเพียงพอกับความจำเป็นแล้ว

4. แนวทางการแก้ไขปัญหา คือ การสร้างการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และพัฒนาตำบลจัดการสุขภาพ จากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หน่วยงานสาธารณสุขที่เป็นหลัก ร่วมกับเกษตรและพัฒนกร ในการพัฒนาทั้งในด้านอาชีพ เศรษฐกิจ และสุขภาพ ไปพร้อมกัน

คณะกรรมการตำบลจัดการสุขภาพ มีความความคาดหวังต่อการดำเนินงานตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ และนำไปสู่ความยั่งยืน ในด้านต่างๆ สรุปได้ดังนี้

1. ด้านการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชน ในสภาพปัจจุบันมีการแจ้งข่าวสารไปยังประชาชนผ่านเวทีของหมู่บ้าน เช่น การประชุมประชาคม ประชุมอสม. ประชุมโครงการไทยนิยมยั่งยืน และมีการแจ้งข่าวผ่านหอกระจายข่าวใน 2 ส่วน คือ หอกระจายข่าวรวมโดยเทศบาล และหอกระจายข่าวแยกของหมู่บ้าน แต่คุณภาพของอุปกรณ์กระจายเสียงยังไม่ค่อยดี และบางหมู่บ้านยังไม่มีหอกระจายข่าวเฉพาะของหมู่บ้านเอง รวมทั้งการกำหนดช่วงเวลาการกระจายข่าวในระดับหมู่บ้านยังไม่เป็นมาตรฐาน บางหมู่บ้านประกาศข่าวในช่วงเวลาเช้าเกินไป ทำให้ประชาชนบางส่วนไม่ได้รับข่าวสารอย่างทั่วถึง และความคาดหวัง คือ การปรับปรุงการแจ้งข่าวสารผ่านอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่มีคุณภาพและสามารถแพร่กระจายข่าวสารอย่างทั่วถึง และมีการกระจายข่าวสารที่ทันต่อเหตุการณ์ในช่วงเวลาที่เหมาะสม

2. ด้านการรับฟังความคิดเห็น การเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และการตัดสินใจ หน่วยงานสาธารณสุขมีความคาดหวังอยากให้ประชาชนกล้าแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม เกี่ยวกับการวางแผนการดำเนินงาน และเสนอแนะสิ่งที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนาตำบลจัดการสุขภาพเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น และมีความคาดหวังให้ประชาชนในชุมชนมีความสามารถในการดูแลสุขภาพตนเองและครอบครัวได้ รวมทั้งมีสมรรถนะในการถ่ายทอดความรู้ การดูแลสุขภาพไปยัง บุคคลอื่นๆ ในชุมชนได้อีกด้วย และในการดำเนินงานปัจจุบันได้เกิดผลสำเร็จที่ดีจากการให้บทบาทแก่อสม. และผู้ที่เคยป่วยด้วยโรคเรื้อรังและมีการรักษาดูแลตนเองจนสุขภาพดีขึ้น มาเป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้การดูแลสุขภาพด้วยตนเองไปยังผู้ป่วย รวมทั้งมีการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนได้คิดค้นนวัตกรรมเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยติดเตียง จนในปัจจุบันมีนวัตกรรมชุมชนหลายผลงาน แต่ยังไม่ได้รับการยื่นจดลิขสิทธิ์ อนุสิทธิบัตร และสิทธิบัตร

3. ด้านการเสริมอำนาจแก่ประชาชน ในปัจจุบันมีผลการดำเนินงานที่ดีอยู่แล้ว โดยได้เปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนได้ มีส่วนร่วมมีสิทธิ์และออกเสียงลงมติด้านการจัดทำแผนและพัฒนาโครงการส่งเสริมสุขภาพอยู่แล้วในเวทีหมู่บ้าน โดยเฉพาะเวทีประชุมโครงการไทยนิยมยั่งยืน และมีการรับข้อร้องเรียนต่างๆ ผ่านกล่องรับความคิดเห็น เพื่อการนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงาน ตำบลจัดการสุขภาพอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม

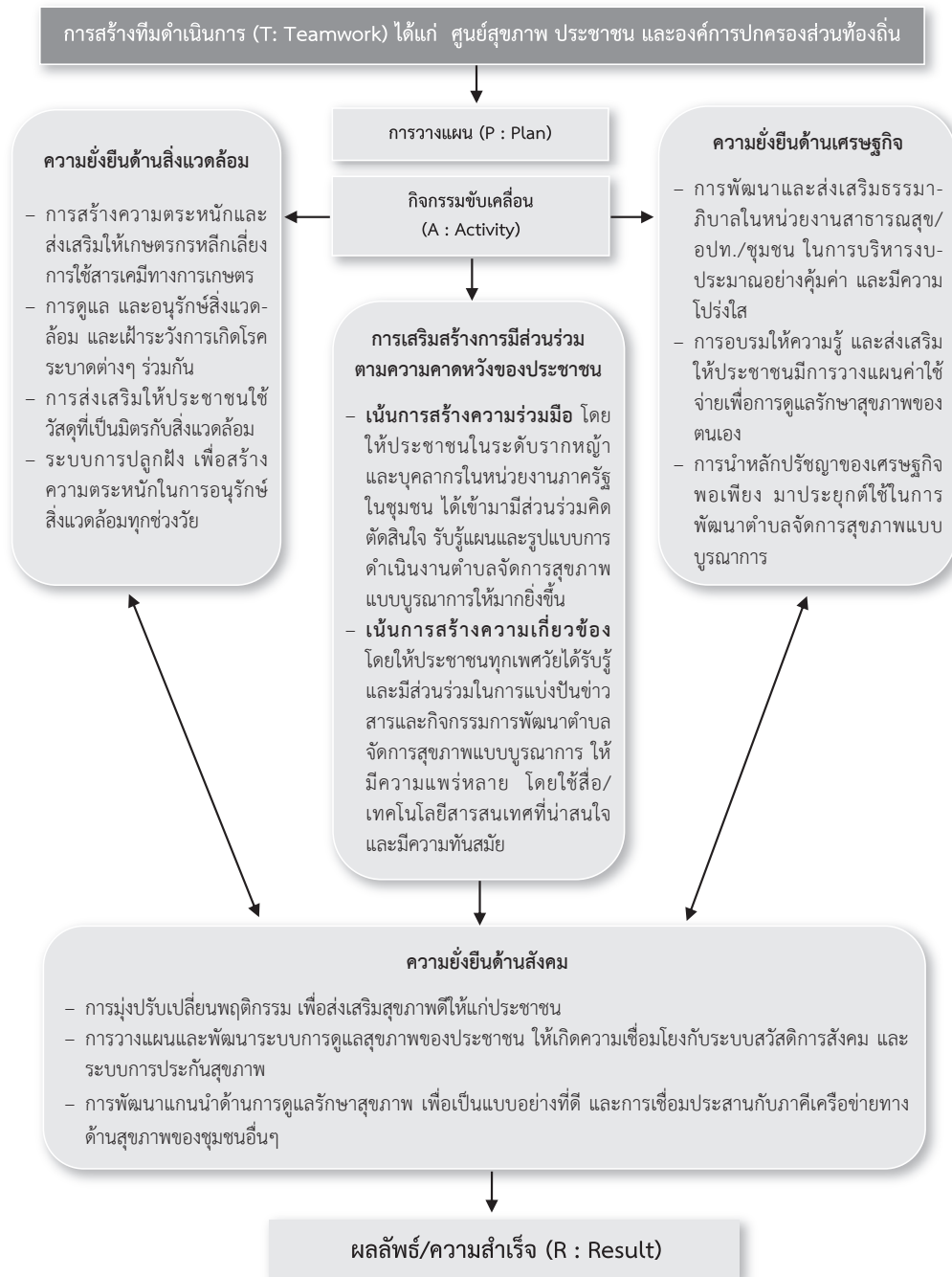
กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงาน และคาดหวังในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืนในการขับเคลื่อนตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการจังหวัดพิษณุโลก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$, $SD = 0.537$) และ ($\bar{X} = 3.80$, $SD = 0.644$ หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยในระดับสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ด้านการเสริมอำนาจแก่ประชาชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 2) ด้านการรับฟังความคิดเห็น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 และ 3) ด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 และกลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังให้มีการปรับปรุงและพัฒนาสูงสุด คือ ด้านความร่วมมือ มีค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานปัจจุบันเท่ากับ 3.53 และค่าเฉลี่ยความคาดหวัง เท่ากับ 3.76 (ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในทางบวก เท่ากับ 0.23)

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อผลสำเร็จในการนำแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน มาใช้ขับเคลื่อนตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการจังหวัดพิษณุโลก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, $SD = 0.560$) ซึ่งหากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อผลสำเร็จ อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 2) ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 เท่ากัน

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ผู้นำชุมชน ประชาชนทั่วไป อาสาสมัครสาธารณสุข และแกนนำสุขภาพประจำครอบครัว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และสถานภาพทางสังคม มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงาน และความคาดหวังในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืนในการขับเคลื่อนตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการจังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวมรายด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

2. ผลการพัฒนาแบบการดำเนินงานในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืนในการขับเคลื่อนตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการของจังหวัดพิษณุโลก

รูปแบบการพัฒนาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืน ในการขับเคลื่อนตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการของจังหวัดพิษณุโลก ได้พัฒนามาจากกรอบแนวคิดของเกณฑ์การประเมินกระบวนการพัฒนาตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการ เพื่อให้ได้มาตรฐาน ที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในการประเมินระบบสาธารณสุขของชุมชนท้องถิ่น สามารถแสดงได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการดำเนินงานในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืน
ในการขับเคลื่อนตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการของจังหวัดพิษณุโลก

จากภาพที่ 1 อธิบายได้ว่า รูปแบบการพัฒนาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืน ในการขับเคลื่อนตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการของจังหวัดพิษณุโลก ได้พัฒนามาจากกรอบแนวคิดของ เกณฑ์การประเมินกระบวนการพัฒนาตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการ เพื่อให้ได้มาตรฐาน ที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในการประเมินระบบสาธารณสุขของชุมชนท้องถิ่น โดยแบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ (T-PAR) ได้แก่ 1) ทีมดำเนินการ (T: teamwork) 2) การวางแผน (P: plan) 3) กิจกรรมขับเคลื่อน (A: activity) และ 4) ผลลัพธ์/ความสำเร็จ (R: result) (Songyos, 2016) รวมทั้งได้บูรณาการทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน 5 ด้าน ได้แก่ 1) การให้ข้อมูลข่าวสาร 2) การรับฟังความคิดเห็น 3) การเกี่ยวข้อง 4) ความร่วมมือ และ 5) การเสริมอำนาจแก่ประชาชน (IAPP, 2008) เข้ากับแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเศรษฐกิจ 2) ด้านสังคม และ 3) ด้านสิ่งแวดล้อม (John et al., 1994) ทั้งนี้รูปแบบที่ได้จากการวิจัยยังสะท้อนให้เห็นว่า องค์การสาธารณสุข ประชาชนชน และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ควรร่วมมือกันเสริมสร้างการมีส่วนร่วมตามความคาดหวังของประชาชนเพื่อเติมเต็มให้มีความสมบูรณ์ และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ใน 2 ส่วน ได้แก่ 1) การสร้างความร่วมมือ โดยให้ประชาชนในระดับรากหญ้า และบุคลากรในหน่วยงานภาครัฐในชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมคิด ตัดสินใจ รับรู้แผนและรูปแบบการดำเนินงานตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการให้มากยิ่งขึ้น และ 2) การสร้างความเกี่ยวข้อง โดยให้ประชาชนทุกเพศวัยได้รับรู้และมีส่วนร่วมในการแบ่งปันข่าวสารและกิจกรรมการพัฒนาตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการ ให้มีความแพร่หลาย โดยใช้สื่อ/เทคโนโลยีสารสนเทศที่น่าสนใจและมีความทันสมัย

3. ผลการประเมินและถ่ายทอดรูปแบบการพัฒนาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืน ในการขับเคลื่อนตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการของจังหวัดพิษณุโลก สู่การนำไปใช้ประโยชน์แก่ชุมชนท้องถิ่น พบว่า

คณะกรรมการตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการ มีความคิดเห็นว่ารูปแบบการพัฒนาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืนในการขับเคลื่อนตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการของจังหวัดพิษณุโลก ที่วิจัยและพัฒนาในครั้งนี้ จะเกิดความสำเร็จในการนำไปใช้ประโยชน์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, $SD=0.748$) และหากพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า คณะกรรมการฯ มีความคิดเห็นว่าเป็นประโยชน์ที่ช่วยทำให้การดำเนินงานตำบลจัดการสุขภาพเกิดผลสำเร็จในระดับมากที่สุด คือ การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการ และการสร้างทีมดำเนินการขับเคลื่อนตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการ โดยการประสานความร่วมมือจาก 3 ส่วนหลัก ได้แก่ 1) ศูนย์สุขภาพชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อาสาสมัครสาธารณสุข และอาสาสมัครครอบครัว 2) ประชาชนในชุมชน และ 3) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการจัดประชุมเพื่อทำการถ่ายทอดรูปแบบฯ ไปยังหัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชน ผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม แกนนำอาสาสมัครสาธารณสุข และตัวแทนประชาชน ในพื้นที่ตำบลวัดโบสถ์ อำเภอดุสิต และตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การดำเนินงานตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการของอำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นพื้นที่เป้าหมายทางการวิจัย ได้มีแนวปฏิบัติให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการรวบรวมปัญหาด้านสุขภาพ มาทำการวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน มีการแบ่งปันทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่นเพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนา พร้อมทั้งส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน การระดมสมอง และการพัฒนาทักษะความรู้แก่แกนนำสุขภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Rapeepat et al., 2016) เรื่อง การจัดการสุขภาพชุมชนแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาชุมชนแห่งหนึ่งในจังหวัดฉะเชิงเทรา ที่ได้รูปแบบการจัดการสุขภาพชุมชนแบบมีส่วนร่วมโดยผู้นำชุมชนมี 5 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาบริบทชุมชน 2) การบูรณาการผู้นำเข้ากับชุมชน 3) การวางแผนปฏิบัติการมีส่วนร่วม 4) การปฏิบัติตามแผนอย่างต่อเนื่อง และ 5) การประเมินผลการจัดการสุขภาพชุมชนแบบมีส่วนร่วม ผลจากการศึกษาสภาพปัญหาในพื้นที่ฯ ควรแก้ไขปัญหาย่างเร่งด่วน คือ ปัญหาสุขภาพของคนในชุมชนจากการใช้สารเคมีทางการเกษตร โรคเรื้อรัง การเกิดอุบัติเหตุทางถนน และปัญหาขยะ รวมทั้งปัญหาการขาดระบบฐานข้อมูลที่มีประสิทธิภาพที่สามารถเข้าถึงและแบ่งปันข้อมูลสถานการณ์สุขภาพได้อย่างทั่วถึง และขาดการสื่อสารด้านงบประมาณและกฎระเบียบในการเบิกจ่ายให้เข้าใจตรงกันและมีความทั่วถึงระหว่างภาครัฐกับชุมชน ทั้งนี้ปัญหาต่างๆ ดังที่กล่าวมาจะสามารถแก้ไขได้โดยใช้กระบวนการของการมีส่วนร่วมของชุมชน มีการพัฒนาและส่งเสริมให้คนในชุมชนเกิดปัญญารู้เท่าทันโรค และพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการเกิดโรค การเพิ่มประสิทธิภาพของระบบการแพร่กระจายข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศชุมชน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวชุมชนวัดโบสถ์ และชุมชนในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก ควรต้องมีแผนการขับเคลื่อนที่ก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและร่วมมือกัน ก็จะช่วยให้ชุมชนเป็นรากฐานที่เข้มแข็งในการจัดการสุขภาพแบบบูรณาการตามที่ตั้งเป้าหมายได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Suthep et al. (2013) พบว่า การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน การพัฒนาการจัดการสุขภาพของชุมชน โดยการจัดทำศูนย์ข้อมูลสุขภาพชุมชน การดูแลสุขภาพตนเองของชุมชน และการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อให้ชุมชนสามารถดูแลตนเองเพื่อป้องกันโรคที่เป็นปัญหาของชุมชนได้ รวมทั้งการมีเครือข่ายในการพัฒนาที่ยั่งยืนร่วมกัน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า รูปแบบที่พัฒนาได้จะเน้นการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมตามความคาดหวังของประชาชน โดยจะมุ่งเน้นการพัฒนาและเติมเต็มการมีส่วนร่วมในมิติที่สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังในระดับสูงที่สุด ในการให้ความร่วมมือต่อการพัฒนาและดำเนินงานตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการ และกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าสภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน ได้ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีความเกี่ยวข้องในการดำเนินงานตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการอยู่ในระดับต่ำที่สุด ทั้งนี้ผลการวิจัยจะนำไปสู่การพัฒนาแบบใหม่ที่ช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมและขับเคลื่อนตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ใน 2 จุดเน้น คือ การสร้างความร่วมมือ และการสร้างความเกี่ยวข้องให้ประชาชนในชุมชนได้เข้ามาเป็นพันธมิตรในการพัฒนา รวมทั้งนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้สร้างความโปร่งใสและตรวจสอบได้ในการบริหารงบประมาณการจัดการสุขภาพ

ซึ่งสอดคล้องกับ Corporate Social Responsibility Institution (2013) ได้กล่าวไว้ว่า ผลการประยุกต์ใช้แนวคิดหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืน จะช่วยทำให้เกิดการดำเนินกิจการด้วยความโปร่งใส และช่วยนำพาองค์กรไปสู่ความยั่งยืนในระยะยาวได้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า คณะกรรมการตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการ ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นไว้ว่า รายละเอียดในโมเดลที่ทำให้การพัฒนาไปสู่ความสำเร็จในระดับสูงสุด คือ การสร้างความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจในระบบการจัดการสุขภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ควรมีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการ โดยเน้นให้ประชาชนได้ตระหนักในการดูแลสุขภาพด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลในระยะยาวได้ ทั้งนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Samorntip and Narin (2016) ซึ่งพบว่ารูปแบบการสร้างเสริมสุขภาพตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสุขภาวะชุมชน ควรเน้นการพัฒนาให้ประชาชนพึ่งตนเองได้ เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ทั้งด้านเศรษฐกิจ ศีลธรรม และสุขภาพ และควรเริ่มกระทำที่ตนเอง แล้วจึงขยายผลสู่ครอบครัวและสู่ชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การดำเนินงานตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการของอำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก มีแนวปฏิบัติที่ดี โดยได้ให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อนำมาจัดทำแผนพัฒนาสุขภาพของชุมชน และในการวิจัยได้ค้นพบปัญหาในพื้นที่ฯ ควรแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วน ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น โรงพยาบาล และหน่วยงานสาธารณสุขในชุมชน สามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้กำหนดแผนและโครงการพัฒนา/รณรงค์การส่งเสริมสุขภาพ การสร้างความตระหนักในการดูแลสุขภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อแก้ไขปัญหาให้ถูกจุด รวมทั้งการถ่ายทอดแนวปฏิบัติที่ดีในกระบวนการมีส่วนร่วมจัดทำแผนสุขภาพที่เป็นจุดแข็งไปยังชุมชนอื่นๆ ได้

2. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า รูปแบบที่สร้างขึ้น มุ่งพัฒนาและเติมเต็มใน 2 จุดเน้น คือ การสร้างความร่วมมือ และการสร้างความเกี่ยวข้องให้ประชาชนในชุมชนได้เข้ามาเป็นพันธมิตรในการพัฒนาตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการ รวมทั้งการใช้แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและสร้างสมดุลในด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ ควบคู่ไปกับการขับเคลื่อนระบบจัดการสุขภาพให้บรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งชุมชนภูมิภาคอื่นๆ สามารถนำรูปแบบในงานวิจัยนี้ไปปรับใช้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของชุมชนตนเองได้

3. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า คณะกรรมการตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการ

ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นไว้ว่า รายละเอียดในโมเดลที่ทำให้การพัฒนาไปสู่ความสำเร็จในระดับสูงสุด คือ การสร้างความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจในระบบการจัดการสุขภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นของการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการ ทั้งนี้ภาครัฐบาล โรงพยาบาล และหน่วยงานสาธารณสุขในชุมชน จะสามารถนำผลการวิจัยไปใช้สร้างแผนกลยุทธ์ นโยบาย รวมทั้งโครงการส่งเสริมให้ประชาชนได้กินอยู่อย่างพอเพียง รวมทั้งมีการวางแผนระบบเศรษฐกิจและสวัสดิการเพื่อการดูแลสุขภาพของคนในชุมชนและประเทศชาติอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพได้ในระยะยาว

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยติดตามผลชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อศึกษาผลความยั่งยืนของการดำเนินงานหลังจากได้ถ่ายทอดรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืน ในการขับเคลื่อนตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการของจังหวัดพิษณุโลกไปแล้ว
2. ควรนำรูปแบบการศึกษาในครั้งนี้ไปศึกษาเพิ่มเติมในชุมชนที่มีบริบทแตกต่างกันไป เช่น ชุมชนไทยพุทธ ชุมชนไทยมุสลิม เป็นต้น
3. ควรดำเนินงานวิจัยเพื่อการศึกษาและพัฒนารูปแบบการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ไปใช้พัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการ

สรุป

รูปแบบการพัฒนาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืนในการขับเคลื่อนตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการของจังหวัดพิษณุโลก ได้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่ครอบคลุม 5 ด้าน แต่จะมุ่งเน้นการพัฒนาการมีส่วนร่วมเพื่อเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ตามความคาดหวังของประชาชน 2 ด้าน เป็นพิเศษ คือ การสร้างความร่วมมือ และการสร้างความเกี่ยวข้อง และได้บูรณาการแนวคิดการสร้างคามยั่งยืน 3 ด้าน ได้แก่ สิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ เข้ามาใช้ในการขับเคลื่อนตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการตามกรอบ TPAP

References

- Corporate Social Responsibility Institution. (2013). *CSR for Sustainable Development*. Bangkok: The Stock Exchange of Thailand.
- Elkington, J. (1994). *Towards the Sustainable Corporation: Win-Win-Win Business Strategies for Sustainable Development*. *California management review*, 36, 90-100.
- Holistically of Government*. Phitsanulok: Wabot Hospital.
- International Association for Public Participation. (2008). *Governance*. (Online). Available: <http://www.iap2.org>. Retrived September 11, 2017.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Kunyarut, M. (2017). *Policy and Guideline for Elderly Health Care and Promotion*
- National Health Security Office. (2016). *National Health Security Report for the fiscal year 2016*. Bangkok: National Health Security Office.
- Poldech, P. (2017). *Plenary: Community Health System Development 4.0*. The 1st National Academic Conference of Community Health System Development 17 December 2017 at Ambassador Hotel Sukhumvit Bangkok.
- Prawet, W. (2006). *Community Health System Development: Community well – being is the Foundation of all well-being*. Bangkok: National Health Security Office. Provincial Public Health Office.
- Rapeepat, S., Pornsuk, H. and Songpol, T. (2016). Community Health Management Participation Approach: A Case Study of Chachoengsao Province. *VRU Research and Development Journal Humanities and Social Science*, 11(3), 159 -168.
- Samorntip, V. and Narin, S. (2016). The Model Development of Health Promotion based on The Philosophy of Sufficiency Economy for Community Well-being. *E-Journal, Silpakorn University*, 9(2), 1207 – 1223.
- Songyos, K. (2016). *RB8 Health Management Sub-district*. Chiang Mai: Chiang Mai
- Suthep, P., Nitta, R., Oranut, P. and Sakchai, P. (2013). The self-health care development model of a community in Lopburi Province. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*, 14(1), 61-70.
- Watbot Hospital. (2016). *Operational Summary Report of Community Public Health System Service*. Phitsanulok: Watbot Hospital.